

УДК 811. 161. 2'37

Левицька О.–ст. гр. ЕТ-32

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЗАПОЗИЧЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ: НОРМА ЧИ ПРОБЛЕМА?

Науковий керівник: к. філол. н., доц. Назаревич Л. Т.

Levytska O.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

BORROWINGS IN THE UKRAINIAN LANGUAGE: NORM OR PROBLEM?

Supervisor: Nazarevych L.

Ключові слова: запозичення, термін, іншомовні слова.

Keywords: borrowing, term, foreign words.

Мова є динамічною системою, яка в процесі розвитку історії постійно розвивається. Безумовно, змінність літературної мови є абсолютно невіддільною від лексичних та інших інновацій, тісно пов'язана із процесами трансформації в лексико-семантичній структурі. У лексиці процеси еволюції відбуваються неспинно, безперервно й особливо інтенсивно, тому вивчення змін словникового складу є одним із найактуальніших напрямів мовознавчих досліджень. Нові явища зживаються із нашою дійсністю вже з наявними англо-американськими назвами, закріпленими за ними в англійській мові. Понад те, вони не встигають отримати найменування на національній українській основі, не встигають знайти адекватного відповідника. Всі нові запозичення можемо поділити на дві категорії: необхідні та неминучі, частково навіть такі, що відповідають потребам самої мови, оскільки вписуються в основні тенденції її розвитку (наприклад, відповідають дії закону мовної економії: *килер* – найманий убивця, *картридж* – патрон з фарбою для принтера, *дилер* – фізична особа або компанія, яка здійснює від свого імені посередницькі операції, *брокер* – торговий або фінансовий агент, *пейджер* – портативний бездротовий пристрій для приймання і запису інформації, *фінбек* – зворотний зв'язок та ін.).

Проте, не зважаючи на позитивну роль запозичень у нашій термінології, доволі часто необдумане введення їх у склад нашої мови зумовлює не її збагачення, а нівелювання: *калькуляція* замість *обчислення*, *сферичний* замість *кулястий*, *пресинг* замість *тиск*, *мітинг* – *збори*, *дейлімітинг* – *п'ятихвилинка*, *беклог* – *перелік завдань*, *фіча* – *нова функція*, *кастомер* – *замовник*, *існює* – *завдання*, *баг* – *помилка*. Традиційні вимоги, що їх висувують мовознавці до поняття, якнайкраще виконує термін, складений із власне українських мовно правильних стислих слів (або морфем) із великою словотворчою здатністю. Введення в термін чужомовних елементів зумовлює виникнення додаткової проблеми правильного їх перекладу на українському ґрунті, внаслідок чого такий термін не є доступним широкому загалу. У додатку до термінологічного стандарту ДСТУ 3966-2000 пропонують: «Добираючи терміни для стандартизування, віддавати перевагу термінам українського походження перед запозиченими. Однак у разі доцільності запозичення іншомовні терміни треба пристосовувати до законів української мови».

Отже, уникнути запозичень неможливо, бо частина з них традиційно функціонує у різних терміносистемах і є зрозумілою для більшості користувачів. Зважаючи на

велику кількість українських відповідників, які пропонували у різні часи українські термінознавці, не варто їх одразу відкидати, бо вже існує термін іншомовного походження для номінації науково-технічного поняття. У тому разі, коли питомих термін має те саме значення, що й запозичений, його варто закріпити як єдиний нормативний варіант або як синонім поряд із терміном іншомовного походження. Якщо запропоновані паралельні назви, насправді, мають значні відмінності у значенні, їх треба вважати різними термінами.

УДК 621.326

Маїка О. Б. - ІСС-61м

Львівський національний університет імені Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ НЕРІВНОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Наук. керівник: д-р соціол. наук, проф. Коваліско Н. В.

Maika O.

Lviv Ivan Franko National University

FEATURES OF THE SOCIO-CULTURAL INEQUALITY IN UKRAINIAN SOCIETY

Supervisor: Doctor of Social Sciences, Professor Kovalisko N.V.

Ключові слова: соціально-культурна нерівність, соціальна структура

Keywords: social and cultural inequalities, social structure

Нерівності та їх прояви вивчають з огляду на різні аспекти, здебільшого акцентуючись на економічному чиннику. Слід зазначити, що окрім виявлення економічної нерівності, при вивченні соціальної структури, важливо також звертати увагу на соціально-культурну нерівність.

Виділяючи основні типології сучасного трактування соціальної нерівності зарубіжними та вітчизняними авторами, можна сформулювати наступні види нерівностей: політична нерівність, нерівність доходів, нерівність можливостей, нерівність відповідальності, соціальна нерівність, соціально-культурна нерівність. Для розгляду специфіки прояву соціальної нерівності дане поняття розглядалося в рамках ідей П. Бурдьє, а саме на основі його понять: габітус, поле, капітал. Виходячи з концепції даного дослідника, соціально-культурна нерівність будується на основі соціального та культурного капіталів. Також було проаналізовано вітчизняні дослідження, які зосереджувались на соціальній структурі та нерівності, та виокремлено в них соціокультурний аспект. О. Балакірека, Д. Дмитрук, Н. Коваліско, С. Оксамитна проводили дослідження та інтерпретували дані, формулюючи певні особливості соціальної нерівності в Україні. З результатів досліджень є помітний нерівномірний розподіл в сфері освіти, певні особливості у володінні соціальним капіталом, тісний зв'язок між соціокультурною сферою та матеріальним становищем.

Слід виділити наступні чинники, які впливають на формування соціально-культурної нерівності: освіта, тип зайнятості, вміння та навички, соціальні зв'язки та рівень авторитету. Також було виокремлено механізми відтворення соціально-культурної нерівності: соціальне походження, соціальний клас, інститут освіти. Розробляючи класифікацію критеріїв соціально-культурної нерівності, було виділено